Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Maatalousjaosto

U 71/2016 vp: Omnibus-asetusehdotus (yhteisen maatalouspolitiikan perusasetusten yksinkertaistaminen varainhoitoasetuksen uudistamisen yhteydessä)

1. Yleistä

Komission asetusehdotus on osa EU:n monivuotisen rahoituskehyksen (2014–2019) väliarviointia. Ehdotuksella tuetaan kahta väliarvioinnin keskeistä tavoitetta: yksinkertaistamista ja joustavuutta. Komission ehdotuksessa on yhteen säädökseen (”omnibus”) sisällytetty yleisten varainhoitosääntöjen muutokset sekä muutoksia alakohtaisiin varainhoitosääntöihin, mukaan lukien yhteisen maatalouspolitiikan asetukset (maaseutuasetus, nk. horisontaaliasetus, suorien tukien asetus ja yhteisen markkinajärjestelyn asetus). Yhdistämällä alakohtaiset muutokset samaan säädösehdotukseen, komissio pyrkii takaamaan johdonmukaisen ja nopean neuvotteluprosessin. **Komissio ei halua tässä yhteydessä avata laajempaa reformikeskustelua, vaikka se ehdottaakin muutoksia yhteisen maatalouspolitiikan perusasetuksiin.** Toisaalta ehdotuksella kuitenkin luodaan pohjaa uuden rahoituskauden valmistelulle vuoden 2020 jälkeen.

2. Suomen kannalta keskeisimmät asiat ja komission vastaukset

Suomi kannattaa komission esityksen tavoitteita yksinkertaistamisesta, mutta näkee, että tarvetta on vielä pidemmälle menevään yksinkertaistamiseen yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevien rahastojen osalta.

Suorien tukien asetuksen osalta komission ehdotus **aktiiviviljelijäsäännösten** soveltamisen muuttamisesta osin tai kokonaan vapaaehtoiseksi jäsenvaltioille 1.1.2018 lukien on kannatettava. **Nuorten viljelijöiden tukeen** ehdotettu muutos tulisi toteuttaa ehdotettua yksinkertaisemmin niin, että jäsenvaltion tulisi voida päättää ehdotetun muutoksen sijaan ennen tukihaun alkamista, haluaako se rajoittaa nuorten viljelijöiden tuen myöntämisen viljelijäkohtaisesti tiettyyn perustuen tukioikeuksien määrään asti tai yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmässä tiettyyn tukikelpoisten hehtaareiden määrään asti. Suomen mielestä suorien tukien asetusta muutettaessa myös **viherryttämistuen pysyvän nurmen** sääntöjä tulisi tarkastella.

Komission mukaan viherryttämiseen tehtävät muutokset ovat vaikeita sekä hallinnollisen että poliittisen paineen osalta.

Maaseutuasetuksen osalta komissio esittää muutoksia **kertakorvausmenettelyn** sääntöihin. Suomi on tyytyväinen ehdotettuihin muutoksiin, joita Suomi on aiemmin komissiolle esittänytkin.

Suomi pitää hyvinä muutoksia, jotka antavat mahdollisuuden ottaa **rahoitusvälineitä** joustavasti käyttöön. On tärkeää, että rahoitusvälineiden käyttöönottaminen maaseutuohjelmassa on jäsenmaille vapaaehtoista ja toteutus ei ole ristiriidassa maaseutuohjelman tukitoimenpiteiden kanssa.

Horisontaaliasetuksen osalta Suomi toivoo, että komissio tarkastelisi mahdollisuuksia yksinkertaistaa tukijärjestelmää myös jatkuvasti muuttuvien peltopinta-alojen osalta.

Yleisen varainhoitoasetuksen muutosten tavoitteena, joita käsitellään VM:n alaisissa työryhmissä, on muun muassa rahastokohtaisten sääntöjen yhtenäistäminen ja yksinkertaistaminen. Suomen näkemyksen mukaan olisi ollut toivottavaa, että maatalousrahastot olisi otettu kattavammin mukaan yhtenäistämiseen ja yksinkertaistamiseen. Esimerkiksi rahoitusoikaisukäytäntöjen ankaruudessa maatalousrahastojen ja muiden rahastojen välillä on huomattava ero.

Rahoituskurimenettelyn toimeenpano, erityisesti maatalouden kriisivarauksen keräämiseksi, vuosittaisine suorien tukien yhteismäärän leikkauksineen ja palauttamisineen, on hallinnollisesti raskas. Varainhoitoasetuksen uudistamisen yhteydessä tulee tutkia mahdollisuuksia menettelyn keventämiseksi.

3. Käsittelyaikataulu

Yhteisen maatalouspolitiikan perusasetusten yksinkertaistamista käsitellään maatalous- ja kalastusneuvostossa ja maatalouden erityiskomiteassa. Komissio esitteli säädösehdotuksensa maatalousneuvostolle lokakuun kokouksessa. Maatalouden erityiskomitea (MEK) on käsitellyt asiaa kokouksissaan lokakuusta lähtien lähes kaikissa Slovakian pj-kauden kokouksissa.

Käsittelyä jatketaan vielä keväällä 2017 Maltan puheenjohtajuuskaudella. Tavoitteena on muodostaa neuvoston yhteinen kanta kokonaispakettiin huhti-toukokuussa 2017, jonka jälkeen alkavat trilogineuvottelut Euroopan Parlamentin kanssa. Euroopan parlamentissa ehdotusten käsittely on alkamassa.

Komission esittämän tavoiteaikataulun mukaan muutosten olisi tarkoitus astua voimaan 1.1.2018 lukien.